

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก
จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The Guidelines of Social Welfare Services for the Elderly
Needs in Donsak Municipality, Donsak District,
Suratthani Province.

วาสนา จาตุรัตน์* | Wasana Jaturat

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นกรวิจัยผสมผสาน (Mixed Method) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี และหาแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน ตามกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ 1) ประชากรเชิงปริมาณ เก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 305 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ และ 2) ประชากรเชิงคุณภาพ เลือกแบบเจาะจงจาก 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก 8 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม 15 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการวิเคราะห์เนื้อหา เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลจากนั้นนำผลการศึกษาทั้ง 2 ส่วนมาสังเคราะห์ร่วมกัน แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนา

*อาจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ด้านที่อยู่อาศัย ด้านนันทนาการ และด้านการศึกษาเรียนรู้

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้แก่ 1) จัดสวัสดิการตามความต้องการของผู้สูงอายุ 2) จัดสวัสดิการตามสภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุ โดยจัดสวัสดิการตามช่วงวัยและลักษณะของผู้สูงอายุ และ 3) การจัดสวัสดิการที่เน้นการประสานงานในรูปแบบเครือข่ายที่มีท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน

คำสำคัญ : สวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ เทศบาล

Abstract

This research was designed to study the need and guideline of the social welfare services for the elderly in Donsak Municipality, Suratthani Province. This research is a mixed method using qualitative and quantitative research work. In the qualitative research, data were collected by stratified sampling consisted of 305 elderly who live in Donsak District using questionnaires and analyzed by descriptive statistics including frequency, percentage, mean and standard deviation. In the quantitative research, the samples were divided into 2 groups using purposive sampling, in the first group, an in - depth interview was used with 8 participants. in the second group, a focus group discussion was used with 15 participants. The content has been analyzed and linked to the relationship of data, the results from both studies were synthesized and presented in a descriptive arrangement.

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

The research results showed that the need of social welfare for the elderly in Donsak district ranked in the following descending order: public health and sanitation, problem solving of poverty, disadvantaged, residence, recreation, and education, respectively. The guidelines of social service management for the elderly are as follows: 1) provide appropriate social welfare as the need of elderly. 2) The welfare of the elderly is base on the true detail management, providing welfare based on the age range and characteristics of the elderly. 3) Welfare management, which emphasizes on the collaboration in the procedure of local networks as a coordination centre.

Keywords: Social welfare, Elder, Municipality

ความนำ

ปัจจุบันโครงสร้างของประชากรไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมากจากอดีต เนื่องจากความเจริญก้าวหน้า ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การบริหารด้านการแพทย์และสาธารณสุขส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพอนามัยของประชาชน ประชากรวัยเด็กมีจำนวนลดลงและประชาชนมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลให้จำนวนสัดส่วนของผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็ว และโครงสร้างของประชากรไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะภาวะประชากรสูงอายุ จากการมีกลุ่มผู้สูงอายุจำนวนมากขึ้น เห็นได้จากผลสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ 4 ครั้งที่ผ่านมา พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง โดยในปี 2537 มีจำนวนผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4 ร้อยละ 10.7 ร้อยละ 12.2 ในปี พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2550 และพ.ศ. 2554 ตามลำดับ ดังตารางต่อไป (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557 : 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและอัตราของผู้สูงอายุ พ.ศ. 2537 พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2550 พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2557

ปีที่สำรวจ	จำนวนผู้สูงอายุ	อัตราส่วนผู้สูงอายุ (ต่อประชากร 100 คน)
2537	4,011,854	6.8
2545	5,969,030	9.4
2550	7,020,959	10.7
2554	8,266,304	12.2
2557	10,014,705	14.9

กลุ่มผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยในปี พ.ศ. 2548 มีประชากรสูงอายุอยู่ 6 ล้านคนเศษ (ร้อยละ 10) เมื่อถึงปี พ.ศ. 2578 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 16 ล้านคน (ร้อยละ 25) เพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่าตัวในเวลาราว ๆ 30 ปี (ปีหมา ว่าพัฒนาสังคมและปรามอทย์ ประสาทกุล, ม.ป.ป.: 3) ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมพัฒนาเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ บังคับให้มีการบริการแก่กลุ่มเหล่านี้ในรูปแบบที่รับสภาพของกลุ่มอายุ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุต้องได้รับบริการเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพตั้งที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุ ระบุว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ” มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นความเหมาะสมของศักดิ์ศรีและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

สำหรับการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุดังกล่าว นั้น เป็นการจัดสวัสดิการสังคมที่กฎหมายกำหนดให้รัฐพึงมีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนให้เป็นไปตามสิทธิของผู้สูงอายุ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อันพึงต้องทำให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือจากรัฐในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อให้การดำรงชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างสะดวกสบาย มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการดำเนินกิจกรรมลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งผู้สูงอายุไทยก็ได้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสภาผู้สูงอายุ

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แห่งประเทศไทยเพื่อการมีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมดังกล่าว แต่สำหรับด้านอื่น ๆ นั้น รัฐได้ดำเนินการไปแล้วในบางด้าน โดยยังไม่เพียงพอต่อความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมตามหลักการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (วิจิตร (ฟังลัดดา) วิเชียรชม, 2556 : 8)

เทศบาลเมืองดอนสัก เป็นเทศบาลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542 เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 เดิมชื่อว่า “สุขาภิบาลดอนสัก” จัดตั้งตามกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2513 และเปลี่ยนจากเทศบาลตำบลดอนสักเป็นเทศบาลเมืองดอนสัก ในปี พ.ศ. 2555 เทศบาลดอนสักมีพื้นที่ในการดูแลประชาชนผู้สูงอายุในเขตชุมชน มีทั้งหมด 11 ชุมชน ที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากเทศบาล แม้ว่าเทศบาลเมืองดอนสักจะมีความพร้อมในระดับหนึ่งในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ แต่ความเป็นจริงพบว่า องค์กรยังคงมีปัญหาในการดำเนินงานสวัสดิการสังคมด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ

บทความนี้มุ่งเสนอแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทั้งนี้ ข้อมูลและข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาจะได้นำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุเพื่อให้การจัดสวัสดิการดังกล่าวเป็นไปตามความต้องการของผู้สูงอายุอย่างแท้จริง อีกทั้งนำไปเป็นแนวทางในพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุในท้องถิ่นอื่น ๆ ต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

สรุกลุ เจนอบรม (2541 : 6 - 7) ให้ความหมายว่า บุคคลผู้จะเข้าข่ายเป็นผู้สูงอายุ มีเกณฑ์ในการพิจารณา จาก 1) อายุจริงที่ปรากฏ 2) ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เพิ่มขึ้นตามอายุขัย 3) การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ สติปัญญา การรับรู้ และเรียนรู้ที่ถดถอยลง 4) บทบาททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มบุคคล ตลอดจนความรับผิดชอบในการทำงานลดลง

จากงานวิจัยเรื่อง “ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการมีโครงการพัฒนาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ของประเทศไทย” ปี พ.ศ. 2533 คำว่า “ผู้สูงอายุ” ในสายตาของชาวบ้านอายุระหว่าง 69 – 80 ปี เห็นว่าคนที่อายุ 55 ปีขึ้นไปถือว่าเป็นเริ่มแก่แล้ว โดยเฉพาะผู้หญิงเพราะสุขภาพไม่ดี หรือสังขารร่วงโรยเร็ว และดูแก่เร็วกว่าคนในเมืองที่ชาวบ้านมองว่าอายุ 60 ปีไปแล้ว จึงจะเริ่มแก่ นอกจากนี้ชาวบ้านยังให้ความหมายของคำที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ดังนี้ อายุ 55 ปี คือ เริ่มแก่ อายุ 65 – 70 ปี คือ คนแก่ และอายุ 70 ปีขึ้นไป คือ คนเฒ่า (วิระสิทธิ์ สิทธิไตร และโยธิน แสงดี, 2533 อ้างถึงใน รศรินทร์ เกรย์ และคณะ, 2556 : 15)

ประเสริฐ ประสมรักษ์ (2552 : 3 - 4) กล่าวว่า ผู้สูงอายุ คือ Older หรือ Elderly person ซึ่งองค์การอนามัยโลก หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปี หรือมากกว่าเมื่อนับตามวัย หรือผู้ที่สังคมยอมรับว่าสูงอายุจากการกำหนดของสังคม หรือผู้ที่เกษียณอายุจากการทำงานเมื่อนับตามสภาพเศรษฐกิจ ในประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะใช้เกณฑ์ที่อายุ 65 ปี โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ และมีสัญชาติไทย เป็นผู้สูงอายุ และแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุได้ 3 กลุ่ม คือ

1. ผู้สูงอายุวัยตอนต้น (อายุ 60 - 69 ปี) เป็นช่วงที่ยังมีพลังช่วยเหลือตนเองได้
2. ผู้สูงอายุวัยตอนกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายเริ่มอ่อนแอ มีโรคประจำตัวหรือโรคเรื้อรัง
3. ผู้สูงอายุวัยตอนปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) เจ็บป่วยบ่อยขึ้น อวัยวะเสื่อมสภาพ อาจมีภาวะทุพพลภาพ

รศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2556 : 202 - 203) วิจัยโดยการสนทนากลุ่มกับประชาชนทั่วไป และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารและนักวิชาการ แพทย์ที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ สรุปความหมาย “ผู้สูงอายุ” ว่าพิจารณาจาก 1) เกณฑ์อายุตามปีปฏิทิน ส่วนใหญ่คิดว่า คือบุคคลที่มีอายุ 60 ปีตามเกณฑ์ของทางราชการ 2) ดูจากลักษณะภายนอก เช่น หน้าตาที่ดูมีอายุ หรือแก่ ผิวหนังที่เหี่ยวย่น ผมหงอกสีขาว 3) การมีสุขภาพและความจำไม่ดีเป็นวัยที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่น 4) ความสามารถในการทำงานลดลง หรือไม่สามารถทำงานได้แล้ว 5) พฤติกรรมและอารมณ์ เช่น จุกจิก ขี้บ่น ย้ำคิด้ย้าทำ และ 6) การเปลี่ยนแปลงสถานภาพ เป็น ปู่ ยา ตา ยาย ทวด

จากความหมายผู้สูงอายุที่นักวิชาการได้กล่าวถึง ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าผู้สูงอายุ หมายถึงผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและจิตใจไปในทาง

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่เสื่อมลงมีบทบาททางสังคมและกิจกรรมในการประกอบอาชีพลดลง

หลักการของสวัสดิการสังคมไทย

การจัดสวัสดิการสังคมของไทยในปัจจุบันได้คำนึงถึงหลักการที่สอดคล้อง
กับความเป็นสากลสำคัญ ได้แก่ (ระพีพรรณ คำหอม, 2554 : 27 - 28)

1. สิทธิมนุษยชน (Human Rights) สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดถึงสิทธิของบุคคล เด็ก สตรี คนชรา และผู้พิการ
ทุพพลภาพ เน้นให้มีการพิทักษ์ ปกป้องคุ้มครอง โดยเฉพาะบริการพื้นฐานที่ประชาชน
ไทยควรจะได้รับ เช่น การบริการการศึกษาภาคบังคับ 12 ปี และการบริการประกัน
สุขภาพจากโครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค

2. ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) ประชาชนทุกคนควรได้รับบริการ
สวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานจากรัฐบริการที่มุ่งตอบสนองปัญหาและความต้องการ
ของคนในสังคม โดยทั่วไปบริการพื้นฐานถือเป็นบริการขั้นต่ำสุด (Minimum Needs)
ที่รัฐต้องจัดให้กับคนในสังคม เช่น การศึกษาภาคบังคับ และบริการสุขภาพอนามัย เป็นต้น
รัฐได้กำหนดให้มีเครื่องชี้วัดถึงความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) เพื่อให้สามารถตอบสนอง
กับปัญหาและความต้องการของคนในสังคมได้ในระดับหนึ่ง

3. ความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) หลักการสำคัญข้อนี้ บริการ
สวัสดิการสังคมที่ดีจะต้องเป็นบริการที่อยู่บนพื้นฐานความถูกต้องของกฎหมาย
ความยุติธรรมทางสังคม บริการที่ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเพศ ชนชั้น สีผิว ศาสนา
วัฒนธรรม หลักการข้อนี้ยังแสดงถึงความครอบคลุม ครอบคลุมของบริการที่ประชาชน
พึงจะได้รับ การเข้าถึงบริการสวัสดิการสังคมโดยไม่ถูกตัดโอกาสออกไป

4. การมีส่วนร่วมของคนในสังคมทุกระดับ (Participation) บริการสวัสดิการ
สังคมจำเป็นต้องตระหนักถึงหลักการมีส่วนร่วมของคนทุกคนในสังคม เพราะบริการ
สวัสดิการสังคมเป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับคนในสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะฉะนั้น
จำเป็นต้องเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มทุกระดับที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
ตั้งแต่ร่วมคิดค้นปัญหา ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมจัดบริการ และร่วมติดตามประเมิน
ผลบริการที่จัดให้ว่าเป็นที่พึงพอใจ และสอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคม
มากน้อยเพียงใด

5. ความโปร่งใส (Transparency) หลักการข้อนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนองค์กรต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดบริการสามารถเข้ามาร่วมตรวจสอบถึงความถูกต้อง ความเหมาะสมของโครงการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนผู้ใช้บริการเป็นหลัก โดยองค์กรจะต้องใช้กระบวนการประชาธิปไตยเข้ามาในการจัดบริการสวัสดิการสังคม เช่น การมีตัวแทนเข้ามาเป็นปากเสียงและการติดตามตรวจสอบผลงานของรัฐให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เป็นต้น

งานสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุรัฐควรมุ่งให้ผู้สูงอายุมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดีสามารถพึ่งตนเองได้และมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ซึ่งหมายถึงว่าผู้สูงอายุนั้น เป็นผู้มีความคุณภาพชีวิตที่ดี (Quality of Life) ดังนั้นแนวคิดที่ยึดถือกันมานานและใช้เป็นรากฐานในการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการ คือ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544 : 48 - 49)

1. แนวคิดด้านมนุษยธรรม (Humanitarian Aspect of Aging) หมายถึง ผู้สูงอายุควรได้รับการช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมและความต้องการในด้านสุขภาพอนามัยและโภชนาการที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมครอบครัวสวัสดิการสังคม ความมั่นคงทางรายได้และการจ้างงานรวมถึงการศึกษา

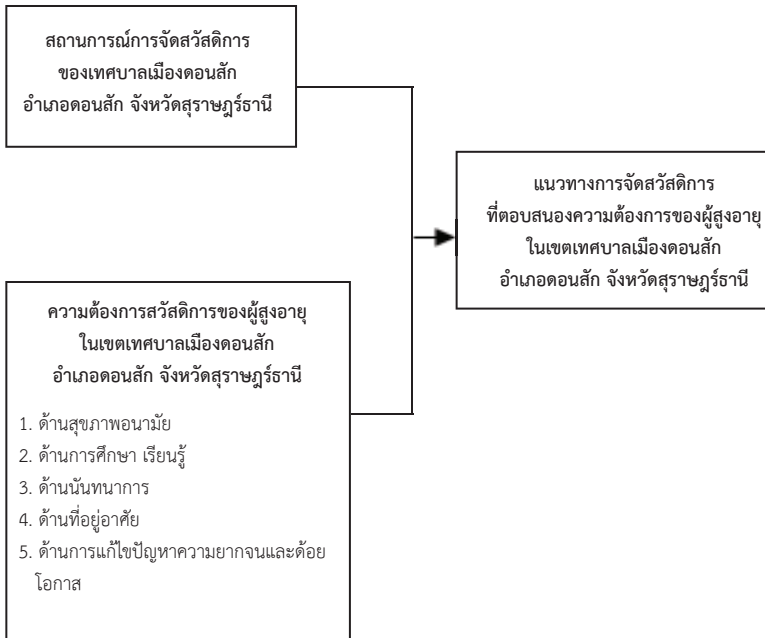
2. แนวคิดด้านพัฒนา (Developmental Aspect of Aging) หมายถึง แนวคิดที่มีต่อบทบาทของผู้สูงอายุในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมการบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุนั้น มีความชัดเจนและเริ่มเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องในสังคมมากขึ้น

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ เป็นระบบบริการที่ตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ อันเป็นการบริการเพื่อส่งเสริมพัฒนา และแก้ไขปัญหาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียม ทัวถึง เป็นธรรม ประกอบด้วย สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการมีงานทำและมีรายได้ ด้านบริการสังคมและนันทนาการ อันจะนำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดต่อไป

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา : วาสนา จาตุรัตน์ (2560)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินงานในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ตามกิจกรรมการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

- 1) กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 305 คน
- 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ได้แก่ ประธานชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก สมาชิกชมรมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก ผู้สูงอายุที่มีการปฏิบัติงานกับชุมชนในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก ได้แก่ อสม. จิตอาสาโรงพยาบาล และตัวแทนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก และ 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารเทศบาลเมืองดอนสัก กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปนำเสนอในรูปแบบของตารางและการพรรณนาความ

ในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ พรบ. ผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และ แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) และจากการสัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลแล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนา จากนั้นนำผลจากการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาสังเคราะห์ เพื่อเสนอแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อต่อบัณฑิตผู้ประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษา

1. สถานการณ์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้สูงอายุ เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อยู่ในกลุ่มอายุ 60 - 69 ปี รองลงมาเป็นกลุ่มอายุ 70 - 79 ปี ส่วนมากจบชั้นประถมศึกษา รองลงมาเป็นผู้สูงอายุที่ไม่ได้เรียนหนังสือ สมรสแล้วและไม่ได้ประกอบอาชีพ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 - 3,000 บาท เมื่อเดินทางมาใช้บริการที่ เทศบาลเมืองดอนสักไม่มีค่าใช้จ่ายเพราะลูกหลานพามา

สภาพเศรษฐกิจโดยรวม พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีรายได้ไม่ค่อยพอกินพอใช้ และไม่มีเงินเก็บ นอกจากรายได้หลักที่ได้รับจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแล้ว และยังมีรายได้จาก

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางอื่น เช่นเก็บค่าเช่าบ้าน ทำขนมขาย ได้มาจากสวน ลูกส่งให้ บางคนนำเงินเก็บที่ธนาคารออกมาใช้ กิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ ได้แก่ พบปะพูดคุย ออกกำลังกาย เดินเล่น กวาดขยะ ทำงานบ้าน ทำกับข้าว

1.2 สถานการณ์การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองดอนสัก

เทศบาลเมืองดอนสักได้มีการจัดทำโครงการดำเนินการบรรจุเข้าแผนพัฒนาเทศบาล ในส่วนของกิจกรรมที่จัดให้กับผู้สูงอายุได้บรรจุเข้าเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปี ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสักจากข้อมูลการรับลงทะเบียนรับเบี้ยยังชีพ แบ่งตามฐานะความเป็นอยู่ได้เป็น 3 ระดับ คือ ฐานะลำบากยากจน ปานกลาง และร่ำรวย แบ่งตามลักษณะทางสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มติดสังคม กลุ่มติดบ้าน และกลุ่มติดเตียง ยังมีหน่วยงานภาครัฐที่มีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุร่วมด้วยคือ โรงพยาบาลดอนสักและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พม.)

ผู้วิจัยสรุปได้ว่าสถานการณ์การจัดสวัสดิการของท้องถิ่นให้แก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสักของภาครัฐจะมาจาก 3 หน่วยงานหลัก คือ 1) สาธารณสุข (โรงพยาบาลดอนสัก) เรื่องของสุขภาพและนันทนาการ 2) พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นเรื่องของสังคมเป็นหลัก และสวัสดิการด้านความยากจนและที่อยู่อาศัย และ 3) เทศบาลเมืองดอนสัก ทำตามนโยบาย แผน โครงการที่ตั้งไว้ เน้นความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นหลัก ส่วนการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ไม่ใช่ภาครัฐ ได้แก่ 4) สวัสดิการชุมชน และ 5) สวัสดิการครอบครัว เครือญาติ

2. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยนำผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความ ร่วมกับการสังเกตจากสิ่งที่ผู้วิจัยพบเห็น นำมาให้หน้าหนักในแต่ละปัจจัยและจัดลำดับความสำคัญที่ผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละท่านให้ข้อมูลมา เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการศึกษากับการวิจัยเชิงปริมาณ มีดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีจากการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ความต้องการสวัสดิการสังคม ในภาพรวม	ลำดับความสำคัญจากการวิจัย	
	เชิงคุณภาพ	เชิงปริมาณ
1. ด้านสุขภาพอนามัย	2	1
2. ด้านการศึกษา เรียนรู้	5	5
3. ด้านนันทนาการ	3	4
4. ด้านที่อยู่อาศัย	4	3
5. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส	1	2

ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีในภาพรวม พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการสังคมมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ต้องการมากที่สุด 3 ด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และด้านที่อยู่อาศัย ส่วนด้านนันทนาการและด้านการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผลการวิจัยเชิงปริมาณที่รวบรวมจากแบบสอบถามเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการลำดับแรก คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ต่อมาคือ ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านนันทนาการ และด้านที่อยู่อาศัย ลำดับสุดท้ายคือความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านการศึกษาเรียนรู้

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขต
เทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี ควรมีแนวทางดังต่อไปนี้

3.1 การจัดสวัสดิการตามความต้องการของผู้สูงอายุ

ด้านสุขภาพอนามัย โดยจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยเชิงรุกที่ทั่วถึง และรวดเร็ว การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขพร้อมมียาให้ถึงบ้าน และในการเข้ารับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐควรมี ี ทางด่วนให้กับผู้สูงอายุ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส โดยภาครัฐ ต้องดำเนินการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้มากขึ้นกว่าเดิม และจัดตั้งกองทุนในชุมชน เพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ด้านนันทนาการ โดยเฉพาะผู้สูงอายุวัยตอนต้น และกลุ่มติด สังคม โดยจัดให้มีการพบปะและทำกิจกรรมร่วมกัน ได้แก่ โรงเรียนผู้สูงอายุ และกิจกรรม ในชมรมผู้สูงอายุ เช่น มิวคนตรี กีฬา เป็นต้น ด้านที่อยู่อาศัย โดยจัดบริการซ่อมแซมบ้านพัก ผู้สูงอายุ และให้ความรู้กับคนในครอบครัวในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้สูงอายุ ด้านการศึกษา เรียนรู้ โดยจัดให้มีการฝึกอาชีพ เช่น จัดดอกไม้ พวงหรีด ดอกไม้จันทน์ อบรมการใช้ social media โดยเฉพาะผู้สูงอายุวัยตอนต้นและกลุ่มติดสังคม

3.2 การจัดสวัสดิการตามสภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุ

แนวทางการจัดสวัสดิการตามช่วงวัยและลักษณะของผู้สูงอายุ ดังนี้ ผู้สูงอายุวัยตอนต้นและกลุ่มติดสังคม กิจกรรมหรือสวัสดิการที่ควรจัดให้ ได้แก่ การนันทนาการ บันเทิง และงานอาสาสมัครต่าง ๆ และสวัสดิการแก้ไขปัญหา ความยากจนโดยฝึกฝน อบรมด้านอาชีพต่าง ๆ

ผู้สูงอายุวัยตอนกลาง การนวดบำบัดผ่อนคลาย การพบจิตแพทย์ และเน้น หนักไปในทางส่งเสริมให้มีการดูแลเอาใจใส่กันของคนในครอบครัว และเน้นสวัสดิการ ที่ไม่ใช่ภาครัฐ เช่น ใช้เวลาในการอยู่ด้วยกันในครอบครัวผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุวัยตอนปลาย กลุ่มติดบ้านและติดเตียง จัดสวัสดิการด้านสุขภาพ อนามัยเป็นหลัก โดยการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่ สาธารณสุขพร้อมมียาให้ถึงบ้าน รวมถึงให้ความรู้แก่ผู้ดูแล

แนวทางการจัดสวัสดิการตามสภาพเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ โดย เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามขั้นบันได จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องซักผ้า รถเข็น ห้องน้ำที่มีอุปกรณ์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ และจัดสรรสวัสดิการที่เกี่ยวกับการลดค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ เช่น ให้สวัสดิการค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เป็นต้น

3.3 การจัดสวัสดิการที่เน้นการประสานงาน

การจัดสวัสดิการที่เน้นการประสานงานในรูปแบบเครือข่าย ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอเป็น 2 รูปแบบ (scenario) โดย senario : 1 เป็นรูปแบบเครือข่ายที่มีท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ระหว่างหน่วยงานที่เป็นสวัสดิการภาครัฐ รวมถึงสวัสดิการภาคชุมชนและสวัสดิการครอบครัว เครือญาติอีกด้วย และในกรณีเดียวกัน การจัดสวัสดิการของท้องถิ่นให้แก่ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก ที่มาจาก 5 ฝ่ายหลักคือ สาธารณสุข (โรงพยาบาลดอนสัก) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุราษฎร์ธานี และ ท้องถิ่น ในที่นี้คือเทศบาลเมืองดอนสัก รวมถึงสวัสดิการภาคชุมชน เช่น ชมรม องค์กรต่าง ๆ และสวัสดิการเครือญาติ อาจทำในรูปแบบเครือข่ายที่ไม่มีศูนย์กลางการประสานงาน เสนอเป็น scenario : 2

อภิปรายผล

ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ

1. ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.1 สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย พบว่า มีการได้รับสวัสดิการด้านนี้อยู่แล้วในการเข้ารับบริการจากโรงพยาบาลของรัฐ แต่อย่างไรก็ตามด้วยความไม่สะดวกในการรอคอยหรืออุปสรรคในการเดินทางที่ตนเองไม่สามารถเดินทางไปเพียงลำพังได้ ยังคงต้องพึ่งพาอาศัยบุตรหลาน ด้วยเหตุเช่นนี้ผู้สูงอายุจึงต้องการให้มีทางด่วนให้กับผู้สูงอายุอยากได้การช่วยเหลือแบบไม่ต้องคอย หรือมาให้คำแนะนำพร้อมมียาให้ถึงบ้าน เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วิจิตรา พ่วงท่าโก (2557 : 1) ที่พบว่า แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมอันพึงประสงค์ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่สุดคือ สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.2 สวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้ พบว่า ผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกคือกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนปลาย กลุ่มนี้ไม่ได้ต้องการศึกษาและเรียนรู้เพิ่มเติมอีกแล้ว เนื่องจากกำลังร่างกายและกำลังความคิดถดถอยลง และกลุ่มที่สอง คือ กลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนกลางและกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้นที่ยังมีความต้องการการศึกษา เรียนรู้เพิ่มเติม

ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผนวกกับการสังเกตตามข้อเท็จจริงที่ได้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเชิงปริมาณมาสนับสนุนโดยนำข้อมูลความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้ นำมาทำตารางไขว้กับกลุ่มอายุ เพื่อทราบว่าผู้สูงอายุกลุ่มวัยใดที่มีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้ในระดับใด ดังตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของอายุและความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษาเรียนรู้

		อายุ (ปี)				
		60 - 69	70 - 79	80 - 89	รวม	
ความต้องการ สวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้	น้อย	จำนวน	1	0	1	2
		ร้อยละ	50.0%	0%	50.0%	100.0%
	ปานกลาง	จำนวน	7	9	1	17
		ร้อยละ	41.2%	52.9%	5.9%	100.0%
	มาก	จำนวน	162	99	25	286
		ร้อยละ	56.6%	34.6%	8.7%	100.0%
รวม	จำนวน	170	108	27	305	
	ร้อยละ	55.7%	35.4%	8.9%	100.0%	

จากตาราง 3 ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้นมีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้ ถึงร้อยละ 55.7 ถัดมาเป็นผู้สูงอายุวัยตอนกลางมีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษาเรียนรู้ ร้อยละ 35.4 และกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนปลายมีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษา เรียนรู้ เพียงร้อยละ 8.9 เท่านั้น ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ก็สอดคล้องและเป็นการยืนยันการวิจัยเชิงคุณภาพอีกด้วย

1.3 สวัสดิการด้านนันทนาการ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มวัยตอนปลายและกลุ่มวัยตอนกลางไม่ได้ต้องการมากนัก ดังผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 2 กล่าวว่า “ชอบดูรำกลองยาวให้รำเองไม่รำ ไม่ไหวแล้ว แต่ชอบไปดูคนอื่นถ้าเขารำ แบบถ้าเขารำงานบวชนาคก็ไปดูไปร่วมกิจกรรมงานบุญ งานบวช ช่วยให้เฟลิดเฟลิน” เป็นเพราะร่างกายลดน้อยถอยลง แต่กลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนยังต้องการสวัสดิการด้านนันทนาการอยู่ โดยเฉพาะเรื่องรื่นเริงบันเทิงใจ เช่น อยากให้ชมรมผู้สูงอายุที่ตนเองอยู่มีวงดนตรีเป็นของตนเอง เห็นได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 6 ให้สัมภาษณ์ว่า “อยากมีการร้องรำทำเพลง ตีกลองยาว เหมือนของผู้สูงอายุปากแพรก เพราะของเทศบาลของเราก็ไม่มี ของโรงบาลก็ไม่มี ถ้าเป็นไปได้อยากให้มีวงดนตรีเป็นของผู้สูงอายุเอง” และผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 8 ให้สัมภาษณ์ว่า “อยากได้อุปกรณ์ทางดนตรี เครื่องเสียง อยากให้ได้มาเป็นของชมรมเอง อยากมีกิจกรรมเพิ่มเติมสนใจอยากหัดเต้นลีลาศ” ทั้งนี้ผลการวิจัยเป็นไปในทางเดียวกับการวิจัยเชิงปริมาณ จึงสรุปได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้นมีความต้องการสวัสดิการด้านนันทนาการต่างจากกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนปลายและกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนกลาง

1.4 สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย พบว่าผู้สูงอายุต้องการให้มีการ ช่วยเหลือซ่อมแซมบ้างตามควร ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว (2555 : 1) วิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีข้อเสนอแนะให้เทศบาลจัดให้มีโครงการซ่อมแซมหรือจัดหาที่พักอาศัย และสมสมัย พิลาดั่ง ยุทธพล ทวะชาลี และกตัญญู แก้วหานาม (2557 : 3) วิจัยเรื่องความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าแนวทางพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยควรเร่งดำเนินการจัดทำโครงการกู้เพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุในการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และส่งเสริมให้ความรู้กับคนในครอบครัวและผู้สูงอายุในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

1.5 สวัสดิการด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส พบว่าผู้สูงอายุทุกกลุ่มช่วงอายุยังอยากได้สวัสดิการเบี้ยยังชีพเพิ่มเติมเห็นได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “ไม่ยากจน พอได้กินพอได้ใช้ เบี้ยยังชีพเดือนละ 800 ไม่พอ ไม่มีกองทุนไรมาช่วยเหลือเรื่องสวัสดิการทางรายได้ ถ้าได้เพิ่มเติมกะดี ได้สัก

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1,500 ต่อเดือนพออยู่ได้ กับข้าวแฟนซื้อให้ กินกัน 2 คน แฟนก็ได้เงินผู้สูงอายุเหมือนกัน 2 คนได้ 1,600 ต่อเดือน ไม่พอ ข้าวสาร 500 หว่าแล้ว กินกัน 2 คน เดือนนึงนำพอดี กินวันนึง 2 มื้อ กินเทียบกับเย็น หัวเข้ากินกาแฟ ถ้าได้คนละ 1,500 ต่อเดือนถึงจะพอ” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรม ไชยชัยภูมิ และภรณ์ ศิริโชติ (2554 : 86) วิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนไทย อำเภอนโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาประเด็นความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนไทย ได้รับสวัสดิการการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพอย่างทั่วถึง แต่ต้องการให้เพิ่มวงเงินเบี้ยยังชีพ เป็นเดือนละ 1,000 บาท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรา พ่วงท่าโก (2557 : 1) ที่พบว่า แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมอันพึงประสงค์ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง ที่จำเป็นเร่งด่วนคือ สวัสดิการ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส

2. แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2.1 สถานการณ์จัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองดอนสัก พบว่า ไม่ได้ระบุในยุทธศาสตร์การพัฒนา แต่ได้มีการจัดทำโครงการดำเนินการบรรจุเข้าแผนพัฒนาเทศบาล เป็นแผนพัฒนาสี่ปี โดยกองสวัสดิการสังคม ซึ่งมีหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในเรื่องเกี่ยวกับการสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยนำมาจากนโยบายนายกเทศมนตรี แผนชุมชน / หมู่บ้าน ตามอำนาจหน้าที่ที่พึงกระทำได้ ซึ่งการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองดอนสักมักเน้นแนวสงเคราะห์เป็นหลัก ทั้งนี้ อาจได้รับอิทธิพลจากแนวคิดประชานิยม การที่เทศบาลเมืองดอนสักมีการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่เน้นการสงเคราะห์มากกว่าการพัฒนา อาจส่งผลให้ผู้สูงอายุและเครือข่ายที่ไม่ได้เห็นความสำคัญในการรับการสงเคราะห์ดังกล่าว ดังนั้นการพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุแบบเชิงรุก โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วม สอดคล้องกับแนวคิดของ บุหลัน ทองกลีบ (2550 : 7) วิจัยเรื่อง บทบาทภาคีรัฐในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร ที่กล่าวว่าภาครัฐจะต้องมีการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการให้บริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุจากเชิงรับมาเป็นเชิงรุก และเปลี่ยนจากการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุมาเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ นอกจากนี้การให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการพัฒนา อาจทำให้ผู้สูงอายุและเครือข่าย

เห็นความสำคัญ สอดคล้องกับหลักการจัดสวัสดิการสังคมของไทยตามแนวคิดของ ระพีพรธนะ คำหอม (2554 : 27 - 28) การมีส่วนร่วมของคนในสังคมทุกระดับ (Participation) โดยเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มทุกระดับที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ ร่วมคิดค้นปัญหา ร่วมวิเคราะห์ ร่วมวางแผน ร่วมจัดบริการ และร่วมติดตามประเมินผล บริการที่จัดให้ว่าเป็นที่พึงพอใจ และสอดคล้องกับความต้องการมากน้อยเพียงใด

2.2 การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองดอนสักเปรียบเทียบกับ มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของท้องถิ่น 6 ด้าน พบว่า เทศบาลเมืองดอนสักได้มีการ ดำเนินการตามมาตรฐานดังกล่าว 4 ใน 6 ด้าน กล่าวคือ 1) มาตรฐานด้านสุขภาพและการ รักษาพยาบาล โดยมีการประสานกับโรงพยาบาลดอนสัก มาร่วมให้ความรู้ด้านสุขภาพกับ ผู้สูงอายุ และมีการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย พบว่า อสม. จะไปเยี่ยม บ้านเฉพาะผู้ป่วยติดเตียงเท่านั้น ไม่สามารถไปดูแลอย่างทั่วถึงเนื่องด้วยบุคลากรและ งบประมาณไม่เพียงพอ 2) มาตรฐานด้านรายได้ เทศบาลเมืองดอนสักได้ทำการจ่ายเบี้ย ยยังชีพผู้สูงอายุซึ่งเป็นเรื่องสวัสดิการตามนโยบายรัฐ และได้จัดทำโครงการเพื่อเป็นสวัสดิการ ผู้สูงอายุ ชื่อ โครงการบัตรพลเมืองอาวุโส เป็นการมอบสิทธิพิเศษให้กับผู้สูงอายุในเขต เทศบาล โดยการประสานกับสถานประกอบการต่าง ๆ ในเขตเทศบาล ให้ส่วนลดในการใช้ บริการกับผู้สูงอายุ 3) มาตรฐานด้านนันทนาการ มีชมรมผู้สูงอายุ ทำในลักษณะกิจกรรม เช่น กิจกรรมนันทนาการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ 4) มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัวยุติธรรมและการคุ้มครอง ด้านนี้พบว่า เทศบาลเมืองดอนสักโดยผู้บริหารเทศบาล มีการไปเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุที่บ้าน มีการจัดมาปนกิจสงเคราะห์โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนมาตรฐานอีก 2 ด้าน พบว่ามีแนวทาง แต่ไม่มีการดำเนินการเป็นรูปธรรม

2.3 แนวทางการจัดสวัสดิการตามสภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุ จากผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้าน ช่วงวัย เศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัว นำไปสู่ความต้องการ สวัสดิการที่ต่างกันด้วย ดังนั้น การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุจำเป็นต้องพิจารณา ถึงปัจจัยดังกล่าว ต่อไปนี้

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ด้านช่วงวัย

จากการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้แบ่งผู้ให้ข้อมูลหลักตามช่วงวัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของประเสริฐ ประสมรักษ์ (2552 : 3 - 4) ที่กล่าวถึงพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์และมีสัญชาติไทย เป็นผู้สูงอายุ และแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุ ได้ 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้สูงอายุวัยตอนต้น (อายุ 60 - 69 ปี) 2) ผู้สูงอายุวัยตอนกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) และ 3) ผู้สูงอายุวัยตอนปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป)

โดยผู้สูงอายุ 3 ใน 8 มีอายุ 62 68 และ 69 ปี ตามลำดับ ซึ่งจากการสังเกตแล้วพบว่านอกจากจะมีความกระฉับกระเฉง ยังมีพลังช่วยเหลือตนเองได้ แล้ว ยังมีความคิดเห็นในการอุทิศตนช่วยเหลือสังคมและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง สะท้อนจากแนวคิดจะก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นในเทศบาลคอนสัก ความต้องการตั้งวงดนตรีเพื่อการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ

อีกกลุ่ม 2 ใน 8 เป็นผู้สูงอายุวัยตอนกลาง มีอายุ 73 และ 77 เริ่มยุติความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับความต้องการ ในด้านต่าง ๆ ทางกายภาพ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ด้านนันทนาการ และด้านที่อยู่อาศัย แต่เริ่มมีความต้องการด้านจิตใจ ที่ต้องการมีเพื่อน ผู้ปลอบประโลมทางด้านจิตใจยามเหงา ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากการที่เริ่มมีอาการเจ็บป่วย ร่างกายและจิตใจเริ่มอ่อนแอ มีโรคเกิดขึ้นภายในตัว

ส่วนผู้สูงอายุกลุ่มสุดท้าย 3 ใน 8 ซึ่งเป็นผู้สูงอายุวัยตอนปลาย มีอายุ 80 - 84 ปี และ 88 ปี ตามลำดับ ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ยอมรับในความเสื่อมแห่งสังขารและสภาพแห่งตนที่ตรงกับสำนวนว่า “ไม้ใกล้ฝั่ง” ที่มีอาการเจ็บป่วยบ่อยขึ้น สังเกตจากหูดฝ้าพวง อาการนั่งให้สัมภาษณ์ได้ไม่นาน ไม่ทน มี 1 คนที่มีอาการทุพพลภาพ ผู้สูงอายุในกลุ่มนี้ พบว่าผู้สูงอายุที่เป็นเพศชาย ไม่มีบุตรหลาน อยู่อาศัยโดยลำพังกับภรรยาที่เป็นผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน พบว่าหมดความต้องการทางด้านกายภาพ อย่างสิ้นเชิง ยังคงเหลืออยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส ในขณะที่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้ซึ่งเป็นเพศหญิง และอยู่อาศัยร่วมกับบุตรหลานที่มีสภาพครอบครัวที่ค่อนข้างสมบูรณ์ ยังคงเหลือความต้องการใน 2 ด้าน คือ ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส และนันทนาการ จึงสรุปได้ว่ามีปัจจัยแทรกแซง คือ เพศ และการได้รับการดูแลจาก

ครอบครัวอย่างอบอุ่น ยังคงทำให้เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจให้มีความกระชุ่มกระชวย และความต้องการทางกายภาพอยู่

ด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและขาดโอกาสประกอบอาชีพ พบว่าปัจจัยด้านนี้มีอิทธิพลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ด้านการแก้ไขปัญหาค่าครองชีพและด้อยโอกาส โดยเฉพาะกับกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนกลาง และผู้สูงอายุวัยตอนปลาย จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนกลาง และกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนปลาย ที่มีความต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ เป็นระหว่าง 1,000 - 1,500 บาทต่อเดือน จากเดิมที่ผู้สูงอายุวัยตอนกลาง ที่มีอายุอยู่ในช่วง 70 - 79 ปี ได้รับ 700 บาทต่อเดือน และผู้สูงอายุวัยตอนปลาย ที่มีอายุอยู่ในช่วงวัย 80 - 89 ปี ได้รับ 800 บาทต่อเดือน ซึ่งรัฐบาลได้มีแนวคิดที่สอดคล้องกับความต้องการเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุ โดยที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เห็นชอบในหลักการเพิ่มเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็น 1,200 - 1,500 บาท ตามช่วงอายุ จากเดิมเดือนละ 600 - 1,000 บาท ตามช่วงอายุ เพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพค่าครองชีพ โดยที่มาของงบประมาณที่จะนำมาเป็นส่วนเพิ่มนั้น มาจากที่ กรม. อนุมัติแนวทางตามที่กระทรวงการคลังเสนอให้ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีฐานะดีเลี้ยงดูตัวเองได้สละเบี้ยยังชีพเข้ามาในกองทุนชราภาพ และให้กระทรวงการคลังไปจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติม (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ 23 พฤษภาคม 2560)

บทส่งท้าย

จากการศึกษาเรื่องแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานีผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. หน่วยงานหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุให้กับผู้สูงอายุ ควรต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในแต่ละช่วงวัยของผู้สูงอายุใน 3 ช่วงวัย คือ วัยผู้สูงอายุวัยตอนต้น ผู้สูงอายุวัยตอนกลาง และผู้สูงอายุวัยตอนปลาย เนื่องจากผู้สูงอายุทั้ง 3 ช่วงวัย มีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอคอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2. ความสัมพันธ์ของคนภายในครอบครัว ถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในทุกช่วงวัย ครอบคลุมทุกความต้องการ ทั้งด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย และด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้วยโอกาส ดังนั้น หน่วยจัดสวัสดิการสังคมให้ผู้สูงอายุจึงควรสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยเชื่อมโยงกับผู้สูงอายุด้วย

3. เนื่องจากผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัว เครือญาติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุช่วยวัยตอนกลางและตอนปลาย และกลุ่มผู้สูงอายุติดเตียงที่ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง ต้องพึ่งพาลูกหลาน และคนใกล้ชิด แต่พบว่าคนใกล้ชิดผู้สูงอายุยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุ จึงต้องส่งเสริมให้ครอบครัว เครือญาติ มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ

4. สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรดำเนินการเข้าไปเยี่ยมผู้สูงอายุ และให้คำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนจน คนป่วยหนัก และคนไข้ติดเตียงควรมีหมอหรือพยาบาลมาตรวจ ให้คำปรึกษา พร้อมจัดยาถึงที่บ้าน

5. ในด้านสุขภาพอนามัยของผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการภาครัฐผ่านการรับบริการโรงพยาบาล เนื่องจากสภาพร่างกายไม่อำนวยทั้งการนั่งนาน ๆ และต้องเข้าห้องน้ำบ่อย ควรส่งเสริมช่องทางพิเศษในการเข้ารับบริการ หรืออาจจัดเป็นช่วงเวลาสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้ารับบริการ

6. การแก้ไขปัญหาความยากจนและด้วยโอกาส ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยภาวะเศรษฐกิจและขาดโอกาสประกอบอาชีพ เนื่องจากการขาดความรู้ ความถนัดในการประกอบอาชีพ หรือขาดการแนะนำจากหน่วยงานในการฝึกอาชีพ ควรพิจารณาจัดให้กับกลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น และตอนกลาง ก่อนเป็นลำดับแรก ในรูปแบบการรวมกลุ่มฝึกฝนอบรมด้านอาชีพ โดยประสานงานผ่านหน่วยงานภาครัฐที่มีบทบาทภารกิจรองรับ ได้แก่ สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน ทำให้มีกิจกรรมเสริมอาชีพให้กับผู้สูงอายุเพิ่มเติมเพื่อให้ความหลากหลายเหมาะสมกับผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัย และสร้างรายได้มากกว่าการทำงานศิลปะ หัตถกรรม เช่น งานจักสาน ที่เคยใช้อยู่เช่นเดิม เป็นต้น

7. ในด้านที่อยู่อาศัย ควรมีการสำรวจบ้านพักของผู้สูงอายุที่ชำรุดเพื่อซ่อมแซม การชำรุด และมีโครงการจัดปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในบ้านเพื่อเอื้ออำนวยต่อชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

8. จะเห็นได้ว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้และสภาพทางสังคม มีความสำคัญต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นเรื่องที่ผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายจะต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เช่น การพิจารณาการเพิ่มจำนวนเงินเบี้ยยังชีพรายเดือนแก่ผู้สูงอายุ หรือการพิจารณาจัดตั้งกองทุนในชุมชนเพื่อให้การช่วยเหลือผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุผู้วิจัยเสนอแนะให้ทำการวิจัยแบบผสมผสานโดยการสัมภาษณ์จากผู้สูงอายุเพื่อให้ได้ตัวแปรจำนวนมาก จากนั้นนำมาสร้างข้อคำถามและเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากนั้นนำมาวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Factor Analysis) จะได้ตัวแปรที่เป็นข้อค้นพบใหม่ ๆ ที่มาจากความต้องการของผู้สูงอายุจริง ๆ นอกเหนือไปจากตัวแปรเดิม ๆ

2. ผู้วิจัยคนอื่น ๆ ที่สนใจศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ควรศึกษาในประเด็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ อาจใช้การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ (Path Analysis) เพื่อทราบว่าปัจจัยใดมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด นำไปสู่ข้อเสนอแนะในการพัฒนาแนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุต่อไป

3. เนื่องจากผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่ว่ากลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย มีความต้องการสวัสดิการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปในเรื่องผู้สูงอายุ ควรคำนึงถึงประชากรและตัวอย่างผู้สูงอายุด้วย ผู้วิจัยเสนอแนะให้แบ่งแยกกลุ่มผู้สูงอายุตามวัยดังกล่าวเพราะมีกำลังและความคิดที่ต่างกัน กรณีเป็นการวิจัยเชิงปริมาณควรแบ่งสัดส่วนในขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างให้ชัดเจน เป็นกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย กรณีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพควรแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มผู้สูงอายุวัยตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย เช่นกันเพื่อนำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายมากขึ้น

4. กรณีหาแนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุ อาจมีวิธีการอื่นที่ได้มาซึ่งแนวทางการจัดสวัสดิการนอกจากการสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น ดำเนินการสนทนากลุ่ม โดยผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสีย หรือจัดเวทีเสวนา จะได้แนวทางที่สามารถกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะได้

แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการ
ของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองคอนสัก อำเภอกอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว. (2555). การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- บุหลัน ทองกลีบ. (2550). บทบาทภาครัฐในการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเสริฐ ประสมรักษ์. (2552). สถานการณ์ผู้สูงอายุ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://commed1.md.kku.ac.th/site_data/myort2_78/29/SUMMER2012/Elderly1.pdf [2559, ธันวาคม 28].
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และปราโมทย์ ประสาทกุล. (ม.ป.ป.). ประชากรไทยในอนาคต. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/IPSR/AnnualConference/Conferencell/Article/Download/Article02.pdf> [2560, เมษายน 2].
- พรพรม ไชยชัยภูมิ และภรณ์ ศิริโชติ. (2554). ความต้องการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลโนนไทย อำเภอนोनไทย จังหวัดนครราชสีมา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/viewFile/6349/5545> [2558, กรกฎาคม 2].
- รศรินทร์ เกรย์ และคณะ. (2556). มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ : มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคม และสุขภาพ New Concept of Older Persons : The Psycho-Social and Health Perspective. นครปฐม : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (2547). โครงการการประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ : คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ระพีพรรณ คำหอม. (2554). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ. (2547). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมสังคมสงเคราะห์** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาสนา บุญแสง. (2560). **แนวทางการจัดสวัสดิการที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองดอนสัก อำเภอดอนสัก จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วิจิตรา (พึ้งลัดดา) วิเชียรชม. (2556). **การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ : รายงานการวิจัย**. ปทุมธานี : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจิตรา พ่วงท่าโก. (2557). **รูปแบบการจัดสวัสดิการสังคมอันพึงประสงค์ของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงดี. (2533). **ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการมีโครงการพัฒนาที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุในหมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). **สวัสดิการผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมสมัย พิลาแดง, ยุทธพล ทวะชาติ และกตัญญู แก้วหานาม. (2557). **ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดงพญา อำเภอดอนจาน จังหวัดกาฬสินธุ์**. [Online]. เข้าถึงได้จาก http://gjournal.ksu.ac.th/file/20150728_4407408143.pdf [2558, กรกฎาคม 2].
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/elderlyworkExc57-1.pdf>. [2560, เมษายน 2].
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). **วิสัยทัศน์ผู้สูงอายุและการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สูงอายุไทย**. กรุงเทพฯ : นิชินแอดเวอร์ไทยซิงก์รึฟ.